

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ МНЕМІЧНИХ ТА ІНШОМОВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стуліка Олена Борисівна

Маріупольський державний університет

Актуальність проблеми. На сучасному етапі розвитку людства проблема освіти об'єктивно висувається на перший план серед багатьох інших соціальних проблем. При цьому освіта повинна активно підтримуватися самим суспільством. Останнім часом помітне істотне підвищення зацікавленості психологів, педагогів та психолінгвістів до проблем, що пов'язані із процесами розвитку мнемічних та іншомовних здібностей. Традиційні методики і технології навчання вищої школи повною мірою не забезпечують формування у студентів необхідної професійної мобільності. Стає очевидною необхідність у пошуку технологій навчання, які б впливали на формування здатності до професійного зростання студентів.

Метою статті було розглянути структуру та проаналізувати ефективність впровадженої програми з розвитку мнемічних та іншомовних здібностей студентів мовних спеціальностей.

Дослідження пам'яті в галузі психології особистості та диференційної психофізіології дозволяють розглядати мнемічні процеси як один з найважливіших компонентів структури особистості, а саме її здібностей. Пам'ять виступає як основа багатьох спеціальних здібностей людини. Індивідуальні особливості пам'яті виступають як важливі умови продуктивності людини в обраних ним видах професійної діяльності. Рациональне керування мнемічними процесами є одним з найважливіших показників, що детермінують ефективність навчального процесу, тому що пам'ять – це основа навчання. С.Л.Рубінштейн [5] підкреслював, що в педагогічному плані постає найважливіше завдання – організувати навчальну діяльність таким чином, щоб

істотний матеріал запам'ятовувався учнями тоді, коли вони зайняті власне кажучи їм, а не його запам'ятовуванням.

В численних дослідженнях довготривалої пам'яті були показані різноманітні аспекти її продуктивності в зв'язку з мотиваційними особливостями (А.О.Смірнов, П.І.Зінченко, К.Ховланд, П.Фресс та інші). Ефективне запам'ятовування та збереження учбового матеріалу в першу чергу пов'язано з наявністю у студентів змістовної та стійкої зацікавленості до відповідного предмету, а об'єм та прочність засвоєних знань пов'язані з настановою на мету їх наступного використання в діяльності. Настанова на засвоєння матеріалу у зв'язку з його значущістю для майбутньої професійної діяльності забезпечує його більш міцний та обміркований зв'язок з тим досвідом, що вже має суб'єкт, та більш активне засвоєння і тривале збереження цього матеріалу в зв'язку зі змістом та значущістю майбутніх життєвих завдань.

З метою розвитку образних та словесно-логічних компонентів мнемічних здібностей у майбутніх викладачів іноземної мови дошкільної ланки освіти нами була розроблена система засобів, яка була реалізована протягом 6 місяців у групах студентів третього курсу спеціальності „Дошкільне виховання (спеціалізація – іноземна мова)” Маріупольського державного університету. У розвивальній програмі приймали участь 20 студентів спеціальності „Дошкільне виховання (спеціалізація – іноземна мова)”, які увійшли до експериментальної групи. До контрольної групи також увійшли 20 студентів спеціальності „Дошкільне виховання ”, які не брали участь у заняттях розвивальної програми. Треба зазначити, що групи мали однаковий рівень мовної підготовки, який було визначено за підсумком попереднього тестування. Зупинимось коротко на змісті кожного з етапів розвивальної програми.

Фонетичний етап. Метою цього етапу був розвиток мнемічних здібностей в умовах формування фонетичних знань, умінь та навичок. Основними завданнями даного етапу були удосконалення фонематичного слуху за допомогою образних, емоційних та вербальних прийомів; розвиток здатності до застосування образних, вербальних та емоційних прийомів при формуванні

вимови голосних та приголосних звуків англійської мови. Особливості викладання фонетики англійської мови розглядаються нами в умовах не аспектного викладання, тобто коли практична фонетика не є окремою дисципліною, а включена до складу інших аспектів мови. Одним з параметрів професійно – орієнтованого заняття визнано розвиток професійно значущих знань, навичок, вмій та здібностей особистості.

Лексичний етап. Метою цього етапу був розвиток мнемічних здібностей в умовах формування лексичних знань, умій та навичок. Для реалізації першого завдання нами було застосовано вправи, спрямовані на розвиток здатності до застосування образних, вербальних та емоційних прийомів при засвоєнні нового лексичного матеріалу, вправи для розвитку вільного мовлення, встановлення понятійних зв'язків, на збільшення обсягу та тривалості збереження інформації. Основними вправами для реалізації другого завдання були вправи на формування текстових умій на рівні свідомого контролю, на розвиток образної, вербальної та емоційної пам'яті, на розвиток творчої уяви, тощо.

Монологічний етап. Метою третього етапу був розвиток продуктивних функцій пам'яті в умовах формування монологічного мовлення. Завданням цього етапу була активізація продуктивних мнемічних функцій при формуванні монологічного висловлювання. На нашу думку, розвинута пам'ять допомагає зацікавленості учнів, їх позитивному ставленню до матеріалу, що вивчається. А оскільки метою навчання іноземній мові є вільне володіння нею, тому ми вважаємо, що підсумковою дією має бути саме вільне самостійне висловлювання, яке є активним розумовим процесом продукції змісту за певною темою, спираючись на наочність.

В якості такої форми роботи на підставі аналізу численних аутентичних методичних посібників з навчання іноземної (англійської) мови нами було обрано метод проєктів, тому що саме цей метод виступає як один з головних у процесі навчання дитини іноземної мови серед закордонних методистів та

поширюється у теперішній час також і серед вітчизняних методистів, що пояснюється наявністю в нього достатньо широких педагогічних можливостей.

Традиційно, поряд з монологічним етапом формування здібностей до іноземної мови пропонується і діалогічний етап. Але в нашій розвивальній програмі завдання діалогічного етапу вирішувалися протягом лексичного етапу. По завершенню реалізації розвивальної програми перед нами постала задача перевірки ефективності її впливу на розвиток іншомовних здібностей. Ця задача вирішувалися в процесі проведення контрольного етапу нашого дисертаційного дослідження.

Метою контрольних досліджень було вивчення позитивних зрушень у розвитку мнемічних здібностей студентів третього курсу, яким сприяла розвиваюча програма. Тобто ми передбачали, що організація розвивальної програми спричинить інтенсифікацію розвитку та досконалість взаємозв'язку мнемічних та іншомовних здібностей. За результатами контрольного дослідження було зроблено наступні висновки про позитивний вплив програми з розвитку мнемічних та іншомовних здібностей у студентів мовних спеціальностей на:

- зростання рівня позитивної мотивації до вивчення іноземної мови;
- збільшення ефективності показників безпосереднього та опосередкованого відтворення текстів іноземною мовою;
- рівень розвитку образної, вербальної та емоційної пам'яті;
- на підвищення рівня розвитку іншомовних здібностей;
- відбулося значне покращення мимовільного відтворення текстів іноземною мовою за показниками логічності та повноти;
- при мимовільному та довільному запам'ятовуванні зміст довготривалої пам'яті збагатився алгоритмами текстових дій, способами вираження змісту в іншомовній комунікації, понятійним апаратом, способами декодування змісту іншомовного тексту, алгоритмом розпізнавання звуків іноземної мови, операційним механізмом встановлення зв'язків між звуковим та літерним складом іноземної (англійської) мови.

Висновок. Ми вважаємо, що запропонована розвивальна програма сприяє розвитку не тільки образної та вербальної пам'яті, але й здібностей до іноземної мови, що підтверджує їх ефективну взаємодію під час засвоєння іноземної мови.

Література

1. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. / И.А.Зимняя. – М.,1991
2. Кисель С.Г. Память и личность: Монография / С.Г.Кисель – Х.: УИПА – 2005. – 424с.
3. Котышева А.В. Современные методы обучения английскому языку / А.В.Котышева. -2е изд.,стер.- Минск: ТетраСистемс,2004.-175с
4. Кузнецов М.А. Эмоциональная память: [монография]./ М.А.Кузнецов – Харьков:Крок. – 2005. – 568с.,42ил.
5. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л.Рубинштейн - СПб.: Питер,2001.-450с.
6. Смирнов А.А. Проблемы психологии памяти / А.А.Смирнов – М.: Просвещение. – 1966. – 422с.